

הערות המכללה האקדמית בית ברל על המלצות הוועדה להערכת איכות
 תכניות להוראת שפה וספרות ערבית

גורם מבצע	צעדים ליישום ההמלצות	המלצות הוועדה
		פרק 1: כללי
		המלצות הכרחיות
הנהלת המכון האקדמי הערבי לחינוך (להלן "המכון") בשיתוף הנהלת המכללה	<p>המכון האקדמי הערבי לחינוך נוקט שורה של אמצעים להשגת מטרות אלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • המשך תמיכה בקיום המסלול החד-חוגי, למרות הקושי לגייס לומדים; • מו"מ עם הנהלת המכללה לתמיכה באמצעות מלגות למצטיינים; • מהלך שיווקי לגיוס סטודנטים, לרבות שותפות עם רשויות מקומיות ערביות לעידוד בוגרים מצטיינים של בתי הספר להשתלב בתכנית החוג, והבטחה לשילובם במערכת החינוך עם סיום לימודיהם; • הפעלת סדנאות בשיתוף מוכן מופ"ת לחיזוק הערבית התקנית בקרב המרצים. 	<p>יש לחזק את החוג לערבית באמצעות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מלגות שכ"ל למצטיינים, בעיקר במסלול החד-חוגי; • שמירה וטיפוח הערבית התקנית.
		המלצות נדרשות
הנהלת המכון בשיתוף הנהלת המכללה	<p>א. המרצים של החוג יכולים לקבל תמיכה דומה לזו שמקבלים שאר המרצים במכללה, באמצעות רשות המחקר. ראוי להדגיש שאין למכללה תקציבי מחקר ואין כל תמיכה של הות"ת במחקר במכללות.</p> <p>ב. המכללה תבדוק אפשרות להגדיל את תקציב הספרייה בתחום שפה וספרות ערבית.</p> <p>ג. תנאי הקבלה נקבעים על ידי המכללה, תוך התחשבות בעמדת משרד החינוך. יש להתאים את תנאי הקבלה למציאות שבה רוב התלמידים הערבים לומדים שפה וספרות ברמה של 3 יחידות בגרות בלבד.</p> <p>ד. המכללה החליטה על פתיחת נתיב להוראת ערבית כשפה שנייה לסטודנטים ששפת אמם אינה ערבית. אנו מקווים לפתוח הרשמה לתכנית זו בתש"פ.</p>	<p>א. הקצאת תקציב מחקר למרצים לטובת קידום</p> <p>ב. הקצאת תקציב ייעודי להעשרת הספרייה</p> <p>ג. הקפדה על עמידה בתנאי הקבלה שמשרד החינוך הגדיר</p> <p>ד. פתיחת נתיב להכשרת מורים ערבים ויהודים להוראת ערבית כשפה שנייה בבתי ספר עבריים</p>

גורם מבצע	צעדים ליישום ההמלצות	המלצות הוועדה
<p>הנהלת המכון וראש החוג לשפה וספרות ערבית</p>	<p>א. כל המרצים של המכון משתמשים בשפה התקנית בשיעורים ;</p> <p>ב. אין אפשרות למכללה להוסיף שעות הוראה בלי תקצוב נוסף ממל"ג-ות"ת ;</p> <p>ג. משנת הלימודים תש"פ, כל מרצה יכלול בסילבוס 5 ספרים לקריאה חופשית, וכל סטודנט יבחר מביניהם ספר אחד, שעליו יכתוב דוח או יבחן בעל פה ;</p> <p>ד. פתיחת מסלול חד-חוגי רב-גילי תלויה במספר הנרשמים. המכללה והמכון מאוד מעוניינים בכך ;</p> <p>ה. המרצים בתחום הלשון דואגים ללמד את השיטה המערבית בניתוח מורפולוגי, וזה מתבטא בתכנים של הסילבוסים. תרגול בקבוצות קטנות הוא רעיון טוב, אך ניתן ליישום רק אם תהיה תוספת תקציב ללימודים אלה ;</p> <p>ו. המכון יוציא הנחיה לרענן תכני קורסים פעם בשלוש שנים לפחות.</p>	<p>פרק 2: תכניות הלימודים</p> <p>המלצות הכרחיות</p> <p>א. יש לבצע מעבר הדרגתי משימוש בשפה המדוברת לערבית תקנית</p> <p>ב. ראוי להוסיף 5-6 ש"ש ללימוד הדיסציפלינה</p> <p>ג. יש לבחור כמה ספרים שיהיו קריאת חובה (כולל דיווח בכתב על קריאתם) לשם שיפור והעמקה של יכולת הביטוי בערבית</p> <p>ד. לפתוח מסלול חד-חוגי רב-גילי</p> <p>ה. להקפיד ללמוד היטב את תורת הצורות ולתרגל אותה בקבוצות קטנות</p> <p>ו. יש לרענן תכני קורסים אחת לכמה שנים</p>
		<p>ראש החוג לשפה וספרות ערבית</p>
	<p>[המשך טבלה בעמוד הבא] ←</p>	

	<p>ו. רוב הסטודנטים מעדיפים סמינריון בספרות, ולא בלשון. סיכמנו בשלב זה להפוך את הקורס בדקדוק שימושי לפרו-סמינריון, בתקווה שזה יעודד אותם להעמיק בתחום זה.</p> <p>ז. הקורס בבלשנות יהפוך לקורס בבלשנות שמית.</p> <p>ח. הקורסים "טקסטים ספרותיים מודרניים" ו"הרומן הערבי המודרני" עוסקים ישירות בנושאים אלה. נשתדל להוסיף תכנים אלה לקורסים נוספים.</p> <p>ט. אין אפשרות תקציבית להוסיף שעות הוראה בחוג.</p> <p>י. הוספת קורס תרגום אף היא דורשת תוספת שעות הוראה (כ-6 ש"ש). זה לא ניתן ללא תוספת תקציב.</p> <p>יא. קורס בכתביה יצירתית משולב במערכת.</p>	<p>ו. הציונים בעבודות סמינריוניות גבוהים למרות שיבושי לשון שיש בהן. לכן יש לעודד כתיבת עבודות סמינריוניות בלשון ולקבוע קריטריונים אחידים במתן ציונים</p> <p>ז. ראוי שהקורס בבלשנות יהיה מבוא לבלשנות שמית תוך הדגשת הלשון הערבית</p> <p>ח. לשקול הכנסת טקסטים העוסקים בהיגיון, בביקורת, בפולמוס, בפילוסופיה</p> <p>ט. לשקול תוספת 1 ש"ש לשם תגבור הערבית התקנית לפני ההתנסות</p> <p>י. לשקול הוספת קורס/תרגיל תרגום מעברית לערבית לתכנית הדו-חוגית</p> <p>יא. לשקול לשלב קורס בכתביה יצירתית.</p>
פרק 3: סטודנטים ובוגרים		
המלצות הכרחיות		
<p>הנהלת המכון, ראש החוג וסגל החוג</p>	<p>ראו התייחסות לכל הנקודות כאן לעיל, פרק 1, המלצות נדרשות, סעיפים ג, ד.</p>	<p>א. סיוע בקליטת מורים ערבים לערבית בבתי ספר עבריים על מנת להתמודד עם מחסור בתקנים במערכת החינוך הערבית</p> <p>ב. תנאי קבלה של 5 יח"ל בגרות בציון 80 לפחות והצלחה בבחינת כניסה מטעם משרד החינוך בציון 75 לפחות</p>
המלצות נדרשות		
<p>הנהלת המכון, ראש החוג וסגל החוג</p>	<p>א. הנהלת המכון תתקצב ניסוי להוציא לאור כתב עת של יצירות סטודנטים;</p> <p>ב. נטפל בגיוון כלי הערכה של חומר הלימוד וכן נקיים סדנה לסגל בחוג על מנת לקדם מצוינות ברוח ההמלצה של הוועדה;</p> <p>ג. הנהלת המכון עוקבת אחר התקדמות הסטודנטים כבר מראשית לימודיהם במכללה. הסטודנטים יקבלו הודעות שוטפות על מצב לימודיהם וזאת על מנת למנוע חריגה מעבר לזמן תקני (4 שנים). [המשך טבלה בעמוד הבא] ←</p>	<p>א. להוציא כתב עת של סטודנטים בהנחיית הסגל האקדמי</p> <p>ב. להקפיד על גיוון חומר הלימודים לקדם את המכללה כמרכז של מצוינות בכתביה יצירתית מודרכת</p> <p>ג. להקפיד על סיום לימודים בזמן תקני</p>

	<p>ד. כל האקדמאים המתקבלים למכון לומדים בקיץ קורס "לשון ערבית לאקדמאים" כקורס חובה ;</p> <p>ה. ראו התייחסות לנקודה זו לעיל, פרק 1, המלצות נדרשות, סעיף ד.</p>	<p>ד. להקפיד על רמת הערבית של המתקבלים להכשרת אקדמאים ;</p> <p>ה. לשקול פתיחת נתיב להכשרת מורים ערבים ויהודים להוראת ערבית כשפה שנייה.</p>
פרק 4: סגל		
המלצות הכרחיות		
<p>הנהלת המכון, דקאן הפקולטה לחינוך, הנהלת המכללה</p>	<p>א. גיוס סגל נעשה בשיתוף הפקולטה לחינוך (שהמכון הוא חלק ממנה), בדרך כלל באמצעות קול קורא וועדת קבלה. ראו בעניין זה בתקנון האקדמי של המכללה, פרק ה ;</p> <p>ב. המכללה מכירה בפרסומים בערבית ובעברית לצורך קידום אקדמי. ככל שהקידום הוא לדרגה גבוהה יותר נדרשים גם פרסומים באנגלית.</p>	<p>א. לקיים מנגנון מסודר לגיוס סגל חדש על ידי קול קורא וועדת קבלה מקצועית ;</p> <p>ב. יש להכיר בפרסומים בערבית ובעברית בכתבי עת שפיטים ;</p>
המלצות נדרשות		
<p>הנהלת המכון, הנהלת המכללה</p>	<p>א. נבהיר למרצים שיש לפרוס ציונים באופן סביר והגיוני ;</p> <p>ב. קידום תלוי בהישגים אקדמיים של המרצים. הנהלת המכון משקיעה מאמצים רבים לאתר חברי סגל מתאימים לקידום. ועדת המינויים של המכללה מטפלת ביעילות בתיקי קידום. הליך מתמשך הוא בדרך כלל תוצאה של עיכוב מצד גורמים חיצוניים, לא מהמכללה ;</p> <p>ג. המלצה זו אינה קשורה לסגל, אלא לתכנית הלימודים. בתכנית הלימודים של המסלול העל-יסודי יש קורסי חובה ובחירה בנושא גיל ההתבגרות וההתמודדות עמו.</p>	<p>א. להבהיר למרצים שפריסה בלתי סבירה של ציונים תיחשב כגורם שלילי בקידום ;</p> <p>ב. לשקול זירוז תהליכי קידום אקדמי ;</p> <p>ג. לשקול הכשרה חינוכית לסטודנטים במסלול העל יסודי בנושא התמודדות עם גיל ההתבגרות.</p>

גורם מבצע	צעדים ליישום המלצות	המלצות הוועדה
		פרק 5: תשתיות
		המלצות הכרחיות
הנהלת המכון, הנהלת המכללה, הנהלת הספרייה המרכזית	<p>א. נגדיל את מאגר כתבי העת המקוונים בערבית ביניהם המאגר "אלמנד'ומה";</p> <p>ב. פיתוח נושא ספרות ילדים בערבית יבוצע בשיתוף מרכז ימימה לספרות ילדים הקיים במכללה. במסגרת זו יטופח אוסף ספרי הילדים בערבית, וכן עיון אקדמי בספרות ילדים ערבית, לרבות השתלמות לחיזוק השפה הערבית בקרב סגל המרצות בגיל הרך.</p> <p>ג. על תקציבים לפיתוח הספרייה ראו לעיל, פרק 1, המלצות נדרשות, סעיף ב. הנהלת המכון תמשיך לתמוך בהוצאה של כתב העת "אל-מאראיא".</p>	<p>א. להגדיל מאגרי כתב עת ערביים</p> <p>ב. לפתח מרכז לספרות ילדים בערבית</p> <p>ג. להקצות תקציבים ייעודיים לפיתוח הספרייה ונושא ספרות ילדים בערבית</p>
		המלצות נדרשות
הנהלת המכון, מנכ"ל המכללה	הנושא בדיון עם מנכ"ל המכללה.	להרחיב את הספרייה הערבית
		פרק 6: הוראה ותוצאות הלמידה
		המלצות הכרחיות
הנהלת המכון, ראש החוג, סגל החוג	<p>א. ראו לעיל, פרק 1, המלצות הכרחיות.</p> <p>ב. יש בתכנית קורסים שהם תנאי מעבר לקורסים מתקדמים.</p> <p>ג. מקבלים את ההמלצה.</p> <p>ד. נושא ההעתיקות מטופל ברמת המכון וברמת המכללה. ועדת המשמעת המכללתית יכולה להטיל עונשים על העתקה, כפי שנקבע בתקנון הלימודים (פרק ו). הנהלת המכון וראשי החוגים והמסלולים מקדמים מדיניות ברורה וחסרת פשרות בנושא טוהר הבחינות ומגבירה את המודעות של הסטודנטים בעניין זה.</p>	<p>א. להקפיד על השימוש בערבית תקינה בשיעורים הן מצד המרצים והן מצד הסטודנטים</p> <p>ב. לקבוע ציון מעבר משנה לשנה או מקורס מבוא לקורס מתקדם</p> <p>ג. להתייחס בכובד ראש לשגיאות חמורות בתורת הצורות ובתחביר, ולתקן</p> <p>ד. לפעול למיגור תופעת ההעתיקה.</p>
		המלצות נדרשות
ראש החוג	ראו לעיל, פרק 2, המלצות הכרחיות, סעיף ג; פרק 2, המלצות נדרשות, סעיף ח; פרק 3, המלצות נדרשות, סעיף א.	להדריך את הסגל לעודד קריאה וכתיבה בקרב הסטודנטים